

Předkládaná bakalářská práce Martina Vondráška s názvem *“Vývoj regionální diferenciace úmrtnosti na sebevraždy v České republice v období 1994–2013”* a má celkem 72 číslovaných stran, z toho 6 stran tvoří přílohy. Autor se věnuje tématu, které bylo v minulosti již v české demografii několikrát zpracováno z různých úhlů pohledu, záměrem je mj. na tyto předchozí práce navázat. Předkládaná bakalářská práce se věnuje především regionální diferenciaci úmrtnosti v důsledku sebevražd v období let 1994 až 2013. Matoucí může být částečně odlišné vymezení cíle práce na str. 11 (oproti abstraktu), které zmiňuje, že záměrem je na základě diskuse s literaturou identifikovat rizikové faktory sebevražd, ohrožené skupiny obyvatel, apod.

Struktura práce je stručně představena již v úvodní kapitole, jejíž součástí je vhodně zařazená část definující základní pojmy relevantní k tématu práce. Lze však považovat za částečně překvapivé, že čtenář se hned v následující kapitole dozvídá, jaké byly zdroje použitých dat a využité analytické přístupy, aniž by byl již seznámen s plánovanými cíli analýzy nebo relevantní literaturou k tématu. Naopak, ačkoli se patrně nejedná o klíčovou část práce, osobně oceňuji zařazení kapitoly 3, věnované přehledu starších i aktuálních studií tématu sebevražd nejen z demografického pohledu. Výsledkem je vytvoření relevantního a poměrně čtivě podaného teoretického kontextu řešeného tématu. Na tuto část stále v teoretické rovině navazuje kapitola 4, vycházející opět z prostudované literatury, zaměřující se však již přímo na situaci v ČR a to se zohledněním vybraných faktorů typu věk, pohlaví, a další. V závěru této části autor vymezuje několik hypotéz pro vlastní analýzu.

Analytická část předkládané práce je rozdělena do dvou kapitol – v jedné je analýza provedena na celostátní úrovni, ve druhé (vzhledem k tématu práce, klíčové) se pak autor věnuje regionálním specifikům. Okresy jsou porovnávány především za využití hodnot standardizované míry úmrtnosti v důsledku sebevraždy a indexů jejich změn. Je třeba mít na paměti, že hodnoty počtů zemřelých jsou i v uvažovaných 5letých časových intervalech relativně nízké (především u žen) a vývoj standardizovaných měř v čase tak může být významně zatížen i náhodným kolísáním. Hledání možných důvodů pozorovaného vývoje je pak značně problematické, pokud vůbec možné. Hodnocení regionálních rozdílů formou porovnání standardizovaných měř v okresech s průměrem ČR v kapitole 6.2 je pak částečně opakováním již uvedených hodnot a výsledků v předchozí části. Kromě toho je interpretace výsledků v této části ne vždy přesná – zhoršení relativní pozice okresu v rámci ČR (v porovnání s průměrem ČR) nemusí nutně znamenat zvýšení úmrtnosti. Další výsledky jsou pak prezentovány již velmi stručně. Textový komentář se omezuje především na popis výsledků spíše nežli na vysvětlení nebo interpretaci.

Obecně lze konstatovat, že práce se věnuje tématu, které nepřestává být aktuální a zároveň čtenářsky či vědecky atraktivní. Bohužel pojetí práce působí ne zcela vyrovnaným dojmem – pečlivě a v některých ohledech velmi detailně zpracovaná teoretická část textu není následována stejně kvalitní částí analytickou. Ta je omezena na využití především jednoho základního ukazatele, který je použit k popisu regionálních rozdílů, které jsou však nepochybně zatíženy do určité míry náhodným kolísáním hodnot.

Autor se v práci navíc nevyhnul některým (především formálním) nedostatkům, které se na úrovni bakalářských prací objevují relativně často:

- Především je v textu nedůsledně citováno (nepřesnost uvádění jména citovaného autora Vievegh vs. Viewegh; někde schází uvedení roku vydání citované publikace, v kapitole 2.2 je třeba zmínit absenci zdrojů u některých vzorců, kromě toho u přebírání vzorců by bylo vhodné citovat nejen samotný zdroj, ale i číslo stránky, kde je vzorec uveden, apod.)

- Na str. 15 autor uvádí, že počítal tzv. „*věkově specifické standardizované míry sebevraždy*“ (ve smyslu, že standardizovaná míra je jejich součtem) – je třeba upozornit, že žádný takový ukazatel fakticky neexistuje (obzvláště jsou-li uvažovány 5leté věkové skupiny). Standardizovaná míra standardně pokrývá celé věkové spektrum (nebo široké věkové rozpětí), jen pak má smysl standardizace, tedy odstranění vlivu věkové struktury. Součin věkově specifických měr úmrtnosti a podílu příslušné věkové skupiny ve standardní populaci jako celku (což právě autor nazývá výše uvedeným označením) není ani mírou úmrtnosti, ani věkově standardizovanou mírou, je to jen mezikrok výpočtu standardizované míry. V rámci věkových skupin na obr. 5 nebo 6 je výpočet v pořádku, ovšem i zde je standardizovanou měrou až součet věkově specifických měr násobených podílem věkových skupin v populaci.
- Text není prost stylistických nepřesností – např. jde o chybné skloňování v některých větách nebo překlepy

Obecně předkládanou prací autor prokázal orientaci v řešeném tématu, přičemž kvalitnější je jeho práce na teoretické (spíše než analytické) úrovni, a tedy schopnost samostatné vědecké práce. Text i přes určité slabiny (které jsou však u bakalářských prací do určité míry očekávatelné) odpovídá nárokům běžně kladeným na bakalářské práce. Z toho důvodu předkládanou práci Martina Vondráška“ *Vývoj regionální diferenciace úmrtnosti na sebevraždy v České republice v období 1994–2013*“ **doporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 27. 5. 2017

RNDr. Klára Hulíková Tesárková, Ph.D.

Oponentka práce